

Eich cyf/Your ref P-05-992
Ein cyf/Our ref KW/05654/20

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd Pwyllgor Deisebau'r Senedd
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

9 Hydref 2020

Annwyl Janet,

Deiseb P-05-992 Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i greu corff cyffredin o wybodaeth am hanes Cymru y bydd pob disgybl yn ei ddysgu

Diolch am eich llythyr, dyddiedig 30 Medi, ar ôl i'r Pwyllgor ystyried deiseb P-05-992 ar Hanes Cymru am y tro cyntaf.

Mae'n bwysig bod y broses ddysgu yn gynhwysol, ac yn tynnu ar brofiadau, safbwyntiau a threftadaeth ddiwylliannol Cymru heddiw. Mae hanes Cymru yn amrywiol, ac yn cynnwys hanesion amrywiol a chyfoethog y cymunedau, yr hiliau, y crefyddau a'r unigolion lawer yn ein gwlad.

Fel y gwyddoch, ym mis Ionawr 2020 lanswyd y fersiwn gyntaf o'r canllawiau ar gyfer y cwricwlwm newydd i Gymru. Dechreuir addysgu'r cwricwlwm ym mis Medi 2022. Yn ganolog i'r cwricwlwm newydd mae'r pedwar diben, sy'n amlinellu'r hyn rydym yn anelu ato wrth addysgu pob plentyn a pherson ifanc. Mae'r pedwar diben hwn, sydd yn benodol yn cefnogi dysgwyr i dyfu'n "ddinasyddion egwyddorol, gwybodus yng Nghymru a'r byd" yn rhan o fframwaith statudol Cwricwlwm i Gymru. Tanio brwdfrydedd dysgwyr a balchder ynddynt eu hunain, yn eu cymunedau ac yn eu gwlad yw un o brif amcanion y pedwar diben. Yn y cwricwlwm newydd, bydd dysgwyr yn ymchwilio i gyd-destunau lleol, cenedlaethol a byd-eang pob agwedd ar ddysgu, a byddant yn dysgu sut i wneud y cysylltiadau a datblygu dealltwriaeth o fewn cymdeithas amrywiol.

Mae fframwaith Cwricwlwm i Gymru yn cynnwys elfennau gorfodol, gan gynnwys datganiadau o'r hyn sy'n bwysig ym mhob Maes Dysgu a Phrofiad. O 2022, bydd Hanes Cymru yn rhan orfodol o'r cwricwlwm newydd, gan ei fod wedi'i gynnwys yn y datganiadau o'r hyn sy'n bwysig ym maes y Dyniaethau ac yn rhan annatod o'r canllawiau. Mae'r

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

datganiadau o'r hyn sy'n bwysig yn cyfeirio at yr angen i roi sylw cyson i stori ardal y dysgwyr a stori Cymru.

Nodwedd arbennig o'r Fframwaith yw ei fod yn gofyn bod ysgolion yn cynllunio eu cwricwlwm a'u trefniadau asesu eu hunain. Ar ei ben ei hun, nid yw'n rhaglen 'oddi ar y silff' ar gyfer cyflawni. Mae ein dull newydd yn cydnabod:

- rôl arweinwyr wrth alluogi dysgu ac addysgu o safon uchel. Mae sefydlu system addysg sy'n perfformio'n dda trwy ddysgu ac addysgu o safon uchel yn dibynnu ar ddatblygu'i chapasiti proffesiynol, datblygu arweinyddiaeth leol, cyfrifoldeb lleol a'r gallu i wneud penderfyniadau yn lleol
- o fewn fframwaith cenedlaethol, mai ysgolion ac ymarferwyr yw'r rhai sydd yn y safle gorau i wneud penderfyniadau ynghylch anghenion eu dysgwyr penodol nhw eu hunain, gan gynnwys pa destunau a gweithgareddau fyddai orau i gefnogi eu dysgu
- pwysigrwydd dysgu ystyrion: Nid yw cwricwlwm sy'n canolbwyntio ar gynnwys yn gwarantu dysgu ystyrion, dim ond bod rhai testunau yn cael eu dysgu i amrywiol raddau. Yn lle hyn, mae canllawiau Cwricwlwm i Gymru yn anelu at fynegi pa gysyniadau a hanfodion dysgu ddylai fod yn sail i ystod o wahanol destunau, gweithgareddau dysgu a chaffael gwybodaeth; a
- yr angen am arloesedd a chreadigrwydd: Ymarferwyr sy'n dewis cynnwys, gan eu galluogi i ddefnyddio'u sgiliau proffesiynol i sicrhau gwell dysgu a gwell deilliannau ar gyfer eu dysgwyr.

Mae'n hanfodol bod pob dysgwr yn gwerthfawrogi hunaniaeth, treftadaeth a chynefin er mwyn helpu i feithrin ymdeimlad o'r hunan ac o berthyn. Mater i ysgolion fydd dewis a datblygu cynnwys sy'n cyflwyno dysgwyr o bob oed i ystod o gyfnodau hanesyddol ar raddfa leol, genedlaethol a byd-eang. Mae fframwaith y cwricwlwm newydd yn ei gwneud yn glir bod disgwyl i gwricwlwm ysgol adlewyrchu Cymru, ei threftadaeth ddiwylliannol a'i hamrywiaeth, ei hieithoedd, a gwerthoedd, hanesion a thraddodiadau ei chymunedau a'i holl bobl.

Mae canllawiau 'Cynllunio Eich Cwricwlwm', a gyhoeddwyd i gefnogi ysgolion wrth weithredu fframwaith Cwricwlwm i Gymru, yn esbonio nad endid unffurf yw Cymru, yn fwy nag unrhyw gymdeithas arall, ond ei bod yn cwmpasu ystod o werthoedd, safbwyntiau, diwylliannau a hanesion sy'n cynnwys pawb sy'n byw yng Nghymru. Wrth ystyried gwahanol safbwyntiau, a gwahanol ffyrdd o feddwl ar lefel ethnig a diwylliannol yng Nghymru, bydd dysgwyr yn gwerthfawrogi i ba raddau y maent yn rhan o gymuned ryngwladol ehangach, gan feithrin ymwybyddiaeth o berthyn a all eu hannog i gyfrannu at eu cymunedau mewn ffordd gadarnhaol. Mae'r canllawiau ar y Dyniaethau yn rhoi cymorth manwl ar amrywiaeth a dyfnder y pynciau y dylid eu cynnwys yng nghwricwlwm ysgol ac o ran sut y dylid addysgu hanes.

Ar 21 Gorffennaf, cyhoeddais fod yr Athro Charlotte Williams OBE, academydd blaenllaw sydd wedi ysgrifennu am amrywiaeth ethnig yng Nghymru, wedi cytuno i gadeirio Gweithgor Cymunedau, Cyfraniadau a Chynefin: Profiadau pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig a'r cwricwlwm newydd.

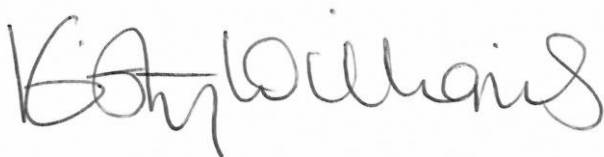
Mae gwaith y Grŵp yn ymwneud â hanes pobl dduon, ond mae'n mynd y tu hwnt i hynny, i ystyried ystod o ethnigrwydd lleiafrifol a rhan pob un yn stori Cymru. Mae'r Grŵp yn cynnwys ymarferwyr ac unigolion profiadol sydd wedi cyfrannu at hanes pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig a hanes Cymru. Ar 1 Hydref, cyhoeddwyd [Datganiad Gweledigaeth y Grŵp](#).

Mae gwaith y Grŵp yn cael ei gyflawni fesul cam, a bydd yn gallu dechrau cyfrannu at y broses addysgu yn ystod y flwyddyn academaidd i ddod. Bydd mewn sefyllfa, gobeithio, i gyflwyno argymhellion allweddol imi erbyn diwedd Rhagfyr. Mae'r cam cyntaf eisoes yn mynd rhagddo, sef adolygu'r adnoddau sydd ar gael ar hyn o bryd i athrawon ynghyd ag arferion da. Bydd yr ail gam yn canolbwyntio ar adolygu dysgu a datblygiad proffesiynol mewn perthynas â chymunedau pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig.

Er mwyn gweithredu'r cwricwlwm newydd yn effeithiol a gwireddu ein gweledigaeth, mae'n hollbwysig bod ein hysgolion yn cael y gefnogaeth, y ddealltwriaeth a'r adnoddau sydd eu hangen arnynt. Mae fy swyddogion wedi cynnal adolygiad o'r holl adnoddau sydd ar gael ar hyn o bryd i helpu i addysgu hanes Cymru mewn ysgolion, er mwyn nodi unrhyw fylchau. Mae llawer o adnoddau addysgu ar gael ar Hwb, a bydd fy swyddogion yn ystyried y ffordd orau o sicrhau bod yr adnoddau presennol ac adnoddau newydd ar gael i'r graddau mwyaf posibl. Yn ogystal, byddwn yn gweithio gydag ymarferwyr i gomisiynu adnoddau newydd, a fydd yn cyfeirio at ddigwyddiadau a phynciau allweddol yn hanes Cymru a'r byd. Bydd y gwaith o gomisiynu adnoddau ychwanegol i gefnogi'r broses o addysgu'r cwricwlwm newydd yn seiliedig ar ganlyniadau adolygiad Estyn o hanes Cymru, a fydd yn ystyried yn llawn hanes, hunaniaeth a diwylliant Cymru ac yn ehangach, ynghyd ag argymhellion Gweithgor Cymunedau, Cyfraniadau a Chynefin: Profiadau pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig a'r cwricwlwm newydd.

Rwyf wedi nodi bod y Pwyllgor Busnes wedi cadarnhau slot yn y Cyfarfod Llawn i drafod y ddeiseb hon a'r materion a godwyd yn neiseb P-05-1000 ynghylch addysgu hanesion pobl dduon a POC y DU, ac edrychaf ymlaen at y cyfle i drafod y materion hyn gyda'r Aelodau ar 4 Tachwedd.

Yn gywir

Kirsty Williams AS
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education